

spēkā esošs no 1992.03.11

Publicēts: AP MP 8 1992.03.13.
(ZIŅOTĀJS 1992,10)

LATVIJAS
REPUBLIKA

AUGSTĀKĀ PADOME

likums

1992.02.12.

Par kultūras pieminekļu aizsardzību

Ar grozījumiem, kas izsludināti līdz 2005.gada 11.maijam.

Grozījumi: 01.06.1993. likums (Ziņotājs, nr.24/25)
02.12.1993. likums (L.V., 8.dec., nr.119;
Ziņotājs, nr.36)
09.02.1995. likums (L.V., 25.febr., nr.30;
Ziņotājs, nr.7)
15.11.2001. likums (L.V., 4.dec., nr.175;
Ziņotājs, 2001, nr.24)
06.11.2003. likums (L.V., 21.nov., nr.164;
Ziņotājs, 2003, nr.24)
28.04.2005. likums (L.V., 11.maijs, nr.74
Ziņotājs, 2005, nr.11)

Kultūras pieminekļu aizsardzība ir pasākumu sistēma, kas nodrošina kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu un ietver tā uzskaiti, izpēti, praktisko saglabāšanu, kultūras pieminekļu izmantošanu un to popularizēšanu.

Pirmā nodaļa Vispārīgie noteikumi

1.pants. Likuma objekts

Kultūras pieminekļi ir kultūrvēsturiskā mantojuma daļa - kultūrvēsturiskas ainavas un atsevišķas teritorijas (senkapi, kapsētas, parki, vēsturisko notikumu norises un ievērojamu personu darbības vietas), kā arī atsevišķi kapi, ēku grupas un atsevišķas ēkas, mākslas darbi, iekārtas un priekšmeti, kuriem ir vēsturiska, zinātniska, mākslinieciska vai citāda kultūras vērtība un kuru saglabāšana nākamajām paaudzēm atbilst Latvijas valsts un tautas, kā arī starptautiskajām interesēm.

2.pants. Kultūras pieminekļu veidi

Ir šādi kultūras pieminekļu veidi:

1. Nekustamie kultūras pieminekļi:

- atsevišķi objekti - ēkas, mākslas darbi, iekārtas un priekšmeti, atsevišķas apbedījuma vietas;

- kompleksi objekti - arheoloģiskās senvietas, arhitektūras ansambļi un kompleksi, pilsētu un citu apdzīvoto vietu vēsturiskie centri, ielas, laukumi, kvartāli, kultūrlānis, kapsētas, kultūrvēsturiskas ainavas, piemiņas vietas, vēsturiskas vietas un teritorijas.

2. Kustamie kultūras pieminekļi:

- atsevišķi objekti - arheoloģiskie atradumi, senlietas, nekustamo pieminekļu elementi, vēsturiskas relikvijas, mākslas darbi, rokraksti, reti iespieddarbi, kinodokumenti, fotodokumenti un videodokumenti, skaņu ieraksti;

- kompleksi objekti - vēsturiski izveidojušies kompleksi, atsevišķu objektu fondi un kolekcijas, kas ir nedalāma kultūrvēsturiska vērtība.

Par kultūras pieminekļiem atzīstami gan savā sākotnējā izskatā saglabājušies objekti, gan to atsevišķas daļas un fragmenti.

3.pants. Aizliegums iznīcināt, pārvietot un pārveidot kultūras pieminekļus

Kultūras pieminekļus ir aizliegts iznīcināt. Nekustamos kultūras pieminekļus drīkst pārvietot vai pārveidot tikai izņēmuma gadījumā ar Kultūras ministrijas Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas (turpmāk - Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija) atļauju. Kultūras pieminekļa pārveidošana vai tā oriģinālo daļu aizstāšana ar jaunām daļām pieļaujama tikai tad, ja tā ir vienīgā iespēja, kā saglabāt pieminekli, vai arī tad, ja pārveidojuma rezultātā nepazeminās pieminekļa kultūrvēsturiskā vērtība.

(1995.gada 9.februāra likuma redakcijā, kas spēkā no 11.03.95.)

4.pants. Aizliegums izvest kultūras pieminekļus

Kultūras pieminekļus ir aizliegts izvest ārpus Latvijas Republikas. Kultūras pieminekļu pagaidu izvešana iespējama tikai ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas atļauju Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 09.02.95 likumu un 15.11.2001. likumu, kas stājas spēkā no 18.12.2001.)

5.pants. Valsts pārvalde kultūras pieminekļu aizsardzībā un izmantošanā

Valsts pārvaldi kultūras pieminekļu aizsardzībā un izmantošanā nodrošina Ministru kabinets, un to realizē Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija.

Likumos un Ministru kabineta noteikumos noteiktās kompetences ietvaros Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas izdotie administratīvie akti - norādījumi - par katra atsevišķa kultūras pieminekļa izmantošanu un saglabāšanu ir saistoši attiecīgā kultūras pieminekļa īpašniekam (valdītājam).

Ministru kabinets izdod kultūras pieminekļu uzskaites, aizsardzības, izmantošanas un restaurācijas noteikumus.

(1995.gada 9.februāra likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.11.2001. likumu, kas stājas spēkā no 18.12.2001.)

6.pants. Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspektors

Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija katrā rajonā un republikas pilsētā ieceļ valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspektoru, kas ir pakļauts tieši inspekcijai un darbojas saskaņā ar dienesta instrukciju.

(1995.gada 9.februāra likuma redakcijā, kas spēkā no 11.03.95.)

Otrā nodaļa Kultūras pieminekļu īpašuma un izmantošanas tiesības

7.pants. Īpašuma tiesības uz kultūras pieminekļiem

Kultūras pieminekļi Latvijas Republikā var būt valsts, pašvaldību, kā arī fizisko un citu juridisko personu īpašumā.

Nostiprinot īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu, kas atzīts par kultūras pieminekli, zemesgrāmatā izdarāma attiecīga atzīme par tiesību aprobežojumiem. Šāda atzīme tiek izdarīta, pamatojoties uz Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas iesniegumu.

Ja nekustamais īpašums ir kultūras piemineklis, tas ir pietiekams pamats attiecīgās atzīmes izdarīšanai zemesgrāmatā. Atzīme izdarāma 10 dienu laikā no Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas iesnieguma saņemšanas dienas vai vienlaikus ar īpašuma tiesību reģistrāciju. Nekustamo kultūras pieminekļu sarakstus zemesgrāmatu nodaļām iesniedz attiecīgais valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspektors.

(1995.gada 9.februāra likuma redakcijā, kas spēkā no 11.03.95.)

8.pants. Darījumi ar kultūras pieminekļiem

Ja kultūras pieminekļa īpašnieks atsavina kultūras pieminekli, valstij ir pirmpirkuma tiesības. Kārtību, kādā valsts realizē pirmpirkuma tiesības, nosaka Ministru kabineta noteikumi.

Aizliegts atsavināt viena kultūras pieminekļa vai pieminekļu kompleksa atsevišķas daļas, kā arī sadalīt zemi, ja tādējādi tiek apdraudēta kultūras pieminekļa saglabāšana.

Kultūras pieminekļa atsavināšana var notikt, ja par nodomu atsavināt kultūras pieminekli tā īpašnieks ir paziņojis Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijai, attiecīgā rajona valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspektors ir apsekojis kultūras pieminekli un nākamais tā īpašnieks ir iepazīstināts ar norādījumiem par attiecīgā kultūras pieminekļa izmantošanu un saglabāšanu.

(1995.gada 9.februāra likuma redakcijā, kas spēkā no 11.03.95.)

9.pants. Kārtība, kādā piešķir zemes gabalus, uz kuriem atrodas kultūras pieminekļi

Zemes gabalus, uz kuriem atrodas kultūras pieminekļi, drīkst piešķirt lietošanā vai iegūt īpašumā zemes likumdošanas aktos noteiktajā kārtībā tikai tad, ja nākamais lietotājs vai īpašnieks ir iepazīstināts ar norādījumiem par attiecīgā kultūras pieminekļa izmantošanu un saglabāšanu.

(1995.gada 9.februāra likuma redakcijā, kas spēkā no 11.03.95.)

10.pants. Saimnieciskās darbības ierobežošana kultūras pieminekļos

Saimnieciskā darbība un cita veida darbība kultūras pieminekļos (to teritorijās, zonās, muzeju rezervātos, nacionālajos parkos u.c.), kā arī kultūras pieminekļu attēlu un simbolu izmantošana komercdarbībai atļauta tikai ar kultūras pieminekļa īpašnieka piekrišanu.

11.pants. Kultūras pieminekļu saglabāšana

Fiziskajām un juridiskajām personām jānodrošina, lai tiktu saglabāti kultūras pieminekļi, kas ir to īpašumā (valdījumā). Valsts īpašumā esošo kultūras pieminekļu saglabāšanu nodrošina to valdītāji.

Kultūras pieminekļa īpašnieka (valdītāja) pienākums ir:

- 1) ievērot likumdošanas un citus normatīvos aktus, kā arī Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas norādījumus par kultūras pieminekļu izmantošanu un saglabāšanu;
- 2) informēt Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekciju par katru bojājumu, kas radies īpašumā (valdījumā) esošajam kultūras piemineklim.

(1995.gada 9.februāra likuma redakcijā, kas spēkā no 11.03.95.)

Trešā nodaļa

Kultūras pieminekļu valsts uzskaitē

12.pants. Kultūras pieminekļu valsts uzskaites organizācija

Kultūras vērtības, kuras pretendē uz iekļaušanu valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā, ir pakļautas valsts uzskaitē neatkarīgi no tā, kā īpašumā, valdījumā vai izmantošanā tās atrodas. Pieminekļu valsts uzskaitē aptver pieminekļu apzināšanu un apsekošanu, to vēsturiskās, zinātniskās, mākslinieciskās, arhitektoniskās, arheoloģiskās, etnogrāfiskās vai citādas kultūras vērtības noteikšanu, to fiksāciju un izpēti, uzskaites dokumentu sagatavošanu, kā arī to iekļaušanu valsts informācijas sistēmā — valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu reģistrā. Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu reģistru uztur un pilnveido Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 06.11.2003. likumu)

13.pants. Tiesības apsekot objektus, kuriem ir kultūras vērtība

Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijai ir tiesības apsekot objektus, kuriem ir kultūras vērtība, lai izlemtu jautājumu par to ņemšanu valsts uzskaitē.

(1995.gada 9.februāra likuma redakcijā, kas spēkā no 11.03.95.)

14.pants. Valsts aizsargājamie kultūras pieminekļi

Kultūras pieminekļus atbilstoši to vēsturiskajai, zinātniskajai, mākslinieciskajai vai citādai kultūras vērtībai iedala valsts un vietējās nozīmes kultūras pieminekļos, Ministru kabineta noteiktajā kārtībā iekļaujot tos kā valsts vai vietējās nozīmes kultūras pieminekļus valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā. Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija rakstveidā informē objekta īpašnieku (valdītāju) par priekšlikumu noteikt attiecīgajam objektam valsts aizsargājamā kultūras pieminekļa statusu. Objekta īpašnieks (valdītājs) 30 dienu laikā pēc paziņojuma saņemšanas rakstveidā informē Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekciju par savu attieksmi. Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija, izvērtējusi objekta īpašnieka (valdītāja) attieksmi, iesniedz kultūras ministram priekšlikumu par kultūras pieminekļa statusa noteikšanu objektam un tā iekļaušanu valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā.

Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstu un grozījumus tajā apstiprina kultūras ministrs. Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksts, kā arī tajā izdarītie grozījumi publicējami laikrakstā "Latvijas Vēstnesis". Objekts iegūst valsts aizsargājamā kultūras pieminekļa statusu nākamajā dienā pēc attiecīgās informācijas publicēšanas laikrakstā "Latvijas Vēstnesis"

Objekta iekļaušanai valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā nav vajadzīga īpašnieka (valdītāja) piekrišana. Viņam tiek noteikti nodokļu atvieglojumi vai kompensēti zaudējumi, ja tādi radušies sakarā ar zemes vai objekta lietošanas ierobežojumiem.

Kultūras pieminekļu un to teritoriju iezīmēšanu administratīvi teritoriālo vienību plānos un valsts kadastrālās uzmērīšanas dokumentos nodrošina Valsts zemes dienests par valsts budžeta līdzekļiem.

(1995.gada 9.februāra likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.11.2001. likumu, kas stājas spēkā no 18.12.2001.)

15.pants. Valsts aizsargājamā kultūras pieminekļa statusa zaudēšana

Ja objekts pilnībā zaudējis kultūras pieminekļa vērtību, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija iesniedz kultūras ministram apstiprināšanai priekšlikumu par attiecīgā objekta izslēgšanu no valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta. Kultūras pieminekļi tiek izslēgti no valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta Ministru kabineta noteiktajā kārtībā. Objekts zaudē valsts aizsargājamā kultūras pieminekļa statusu nākamajā dienā pēc attiecīgās informācijas publicēšanas laikrakstā "Latvijas Vēstnesis".

(2001.gada 15.novembra likuma redakcijā, kas stājas spēkā no 18.12.2001.)

16.pants. Īpaši aizsargājamie kultūras pieminekļi

Kultūras pieminekļu ansambļus un kompleksus, kuriem ir sevišķa vēsturiska, zinātniska vai mākslinieciska vērtība, ar Ministru kabineta lēmumu var izsludināt par kultūras pieminekļu rezervātiem, kas aizsargājami saskaņā ar nolikumu par katru no šiem rezervātiem. Nolikumus par kultūras pieminekļu rezervātiem apstiprina Ministru kabinets.

(1993.gada 2.decembra likuma redakcijā.)

17.pants. Jaunatklāto kultūras pieminekļu aizsardzība

Jaunatklātie objekti, kuriem ir vēsturiska, zinātniska, mākslinieciska vai citāda kultūras vērtība, neatkarīgi no tā, kā īpašumā tie atrodas, līdz jautājuma izlemšanai par šo objektu iekļaušanu valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā, bet ne ilgāk kā sešus mēnešus no dienas, kad par to ticis informēts objekta īpašnieks, atrodas valsts aizsardzībā.

Par objektiem, kuri atrasti zemē, virs zemes, ūdenī, senās celtnēs vai to daļās un atliekās un kuriem varētu būt vēsturiska, zinātniska, mākslinieciska vai citāda kultūras vērtība, atradējam 10 dienu laikā jāpaziņo Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 09.02.95. likumu, kas stājas spēkā ar 11.03.95.)

18.pants. Muzejos, bibliotēkās un arhīvos esošo kultūras vērtību valsts aizsardzība

Muzejos un bibliotēkās esošo kultūras vērtību valsts uzskaiti un aizsardzību veic kārtībā, kāda paredzēta Latvijas Republikas likumdošanas aktos par muzeju un bibliotēku fondiem. Dokumentāro pieminekļu uzskaites kārtību nosaka Latvijas Republikas likums "Par Valsts arhīviem".

18.¹ pants. Mākslas un antikvāro priekšmetu izvešana no Latvijas Republikas un ievēšana Latvijas Republikā

Kārtību, kādā no Latvijas Republikas tiek izvesti un Latvijas Republikā ievesti mākslas un antikvārie priekšmeti, reglamentē Ministru kabineta noteikumi.

(2001.gada 15.novembra likuma redakcijā, kas stājas spēkā no 18.12.2001.)

18.² pants. Nelikumīgi izvesto mākslas un antikvāro priekšmetu atdošana

Prasību tiesā par nelikumīgi izvestā mākslas vai antikvārā priekšmeta atdošanu valstij, no kuras tas izvests, var celt, ja mākslas vai antikvārā priekšmeta izvešana no attiecīgās valsts ir nelikumīga arī prasības celšanas laikā.

Prasījuma tiesība par nelikumīgi izvestā mākslas vai antikvārā priekšmeta atdošanu noilst:

- 1) 30 gadu laikā no tā nelikumīgās izvešanas brīža;

2) 75 gadu laikā, ja tas pakļauts īpašai aizsardzībai;

3) pēc vairāk nekā 75 gadiem, ja tādu termiņu nosaka Latvijas Republikai saistošs ar attiecīgo valsti noslēgts divpusējs līgums.

Prasību tiesā par nelikumīgi izvestā mākslas vai antikvārā priekšmeta atdošanu var iesniegt ne vēlāk kā viena gada laikā no dienas, kad saņemta informācija par mākslas vai antikvārā priekšmeta atrašanās vietu vai tā īpašnieku, valdītāju vai turētāju.

Nelikumīgi izvesto mākslas un antikvāro priekšmetu atdošanas kārtību reglamentē Ministru kabineta noteikumi. Šie noteikumi attiecas arī uz tiem mākslas un antikvārajiem priekšmetiem, kuri nelikumīgi izvesti no attiecīgās valsts teritorijas līdz šo noteikumu spēkā stāšanās dienai.

(2001.gada 15.novembra likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 06.11.2003. likumu)

19.pants. Kultūras pieminekļu izmantošana

Prioritāri kultūras pieminekļus izmanto zinātnes, izglītības un kultūras mērķiem. Kultūras pieminekļu izmantošana saimnieciskajā darbībā pieļaujama vienīgi tad, ja tā nekaitē piemineklim, nemazina tā vēsturisko, zinātnisko un māksliniecisko vērtību.

Ceturtnodaļa Kultūras pieminekļu saglabāšana

20.pants. Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas norādījumu spēkā stāšanās kārtība

Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspektors nosūta kultūras pieminekļa īpašniekam (valdītājam) norādījumus par attiecīgā kultūras pieminekļa izmantošanu un saglabāšanu. Šie norādījumi stājas spēkā ar brīdi, kad kultūras pieminekļa īpašnieks (valdītājs) tos saņēmis un ar parakstu apliecinājis, ka iepazinies ar tiem.

(1995.gada 9.februāra likuma redakcijā, kas spēkā no 11.03.95.)

21.pants. Kultūras pieminekļu izpētes, konservācijas, restaurācijas un remonta darbu veikšanas kārtība

Kultūras pieminekļi konservējami, restaurējami un remontējami tikai ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas rakstveida atļauju un tās kontrolē.

Kultūras pieminekļu izpētes darbus, kas var novest pie kultūras pieminekļa pārveidošanas, arī arheoloģisko izpēti, drīkst veikt tikai ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas rakstveida atļauju un tās kontrolē.

22.pants. Kultūras pieminekļu saglabāšana, veicot celtniecības un citus darbus

Pirms celtniecības, meliorācijas, ceļu būves, derīgo izrakteņu ieguves un citu saimniecisko darbu uzsākšanas šo darbu veicējam jānodrošina kultūras vērtību apzināšana paredzamo darbu zonā. Fiziskajām un juridiskajām personām, kas

saimnieciskās darbības rezultātā atklāj arheoloģiskus vai citus objektus ar kultūrvēsturisku vērtību, par to nekavējoties jāziņo Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijai un turpmākie darbi jāpārtrauc.

23.pants. Kultūras pieminekļu aizsardzības zonas

Lai nodrošinātu kultūras pieminekļu aizsardzību, tiek noteiktas kultūras pieminekļu aizsardzības zonas. To izveidošanai nav vajadzīga zemes lietotāja vai īpašnieka piekrišana. Zonas un to uzturēšanas režīmu nosaka Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija. Ap kultūras pieminekļiem, kuriem nav noteiktas aizsardzības zonas, un jaunatklātajiem kultūras pieminekļiem lauku apdzīvotajās vietās ir aizsardzības zona 500 metru attālumā, bet pilsētās - 100 metru attālumā. Jebkuru saimniecisko darbību pieminekļu aizsardzības zonā drīkst veikt tikai ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas atļauju.

Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas priekšnieks, ņemot vērā Ministru kabineta noteikumus, var noteikt vidi degradējošus objektus, kas atrodas kultūras pieminekļu aizsardzības zonās. Šie objekti paredzami nojaukšanai, un nav pieļaujama to turpmākā attīstība.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 09.02.95. likumu, kas stājas spēkā ar 11.03.95.)

24.pants. Kultūras pieminekļu saglabāšanas finansēšana

Kultūras pieminekļa konservāciju, uzturēšanu, remontu un restaurāciju veic kultūras pieminekļa īpašnieks (valdītājs) par saviem līdzekļiem.

Pēc Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas ierosinājuma no valsts budžeta iedala līdzekļus kultūras pieminekļu izpētei un saimnieciski neizmantojamu valsts nozīmes kultūras pieminekļu konservācijai un restaurācijai, bet no pašvaldību budžetiem - līdzekļus saimnieciski neizmantojamu vietējas nozīmes kultūras pieminekļu konservācijai un restaurācijai.

Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija katrā konkrētajā gadījumā slēdz līgumu ar attiecīgā pieminekļa īpašnieku (valdītāju) par valsts budžeta līdzekļu piešķiršanu kultūras pieminekļu izpētei un valsts nozīmes kultūras pieminekļu konservācijai un restaurācijai, kā arī kontrolē šo līdzekļu izlietojumu. Izpētes darbus, kas nepieciešami sakarā ar celtniecību, meliorāciju, ceļu būvi un citas saimnieciskās darbības veikšanu, finansē darbu izpildītājs uz pasūtītāja rēķina.

(1995.gada 9.februāra likuma redakcijā, kas spēkā no 11.03.95.)

25.pants. No kultūras pieminekļu izmantošanas iegūto līdzekļu izlietošana

Naudas līdzekļus, ko pašvaldības iegūst, izīrējot kultūras pieminekļus, ar kultūras pieminekļiem saistītās komercdarbības rezultātā gūtās peļņas atskaitījumus, soda naudu par kultūras pieminekļu bojāšanu un iznīcināšanu un ar to saistīto zaudējumu atlīdzību ieskaita pagasta vai pilsētas pašvaldības speciālā budžeta ieņēmumos. Šos līdzekļus atļauts izmantot tikai kultūras pieminekļu izpētei, konservācijai, remontam un restaurācijai.

(1995.gada 9.februāra likuma redakcijā, kas spēkā no 11.03.95.)

Piektā nodaļa
Uzraudzība un kontrole pār kultūras pieminekļu likumdošanas aktu ievērošanu
atbildība par kultūras pieminekļu aizsardzības likumdošanas aktu
pārkāpumiem

26.pants. Valsts uzraudzība un kontrole pār kultūras pieminekļu aizsardzību

Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija ir kultūras ministra padotībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas īsteno valsts kontroli kultūras pieminekļu aizsardzībā, veic kultūras mantojuma apzināšanu, izpēti un pieminekļu uzskaiti. Tās nolikumu apstiprina Ministru kabinets.

Latvijas Republikas Kultūras ministrijas Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijai ir tiesības:

- 1) netraucēti pārbaudīt kultūras pieminekļu aizsardzības likumdošanas aktu ievērošanu jebkurā objektā visā Latvijas Republikas teritorijā neatkarīgi no tā, kā īpašumā vai izmantošanā piemineklis atrodas;
- 2) apturēt jebkuru saimniecisko darbību kultūras pieminekļu tiešā tuvumā vai to aizsardzības zonā vai ierobežot transportlīdzekļu kustību gadījumos, kad tiek pārkāpti kultūras pieminekļu aizsardzības noteikumi un apdraudēti kultūras pieminekļi, līdz brīdim, kad draudi kultūras piemineklim novērsti;
- 3) ierosināt, lai tiek apturēta amatpersonu vai pašvaldības iestāžu lēmumu izpilde, ja šie lēmumi ir pretrunā ar kultūras pieminekļu aizsardzības likumdošanas aktiem, līdz šo lēmumu izskatīšanai no jauna likumā noteiktajā kārtībā;
- 4) ierosināt, lai banku iestādes pārtrauc tādu darbu finansēšanu, kurus veicot tiek pārkāpti kultūras pieminekļu aizsardzības likumdošanas akti;
- 5) celt prasību pret fiziskajām un juridiskajām personām par zaudējumu atlīdzināšanu, ja tās nodarījušas kaitējumu kultūras piemineklim;
- 6) sastādīt administratīvā pārkāpuma protokolu par kultūras pieminekļu aizsardzības noteikumu pārkāpumiem, izskatīt administratīvo pārkāpumu lietas un uzlikt administratīvos sodus;
- 7) pārbaudīt antikvariātus un komisijas veikalus, mākslas salonus un kultūras vērtību izsoles, lai novērstu nelikumīgus darījumus ar kultūras pieminekļiem vai, ja tas nepieciešams, ņemtu tos valsts aizsardzībā kā kultūras vērtības;
- 8) aprīkot inspekcijas transportlīdzekļus ar speciālām gaismas ierīcēm un signālierīcēm, izmantot krāsu un uzrakstu grafisko noformējumu;
- 9) veikt kultūras pieminekļu ekspertīzi un izsniegt atļaujas to izvešanai no Latvijas Republikas;

10) piedalīties muitas dienesta darbā, kontrolējot kultūras pieminekļu izvešanas likumību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 09.02.95. likumu un 28.04.2005. likumu)

27.pants. Kultūras pieminekļu atsavināšanas kārtība

Kultūras pieminekļus, kuru saglabāšanu īpašnieks nenodrošina, pēc Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas ierosinājuma atsavina tiesas ceļā. Namīpašumu atsavināšanas gadījumā īrnieku tiesības tiek saglabātas saskaņā ar Latvijas Republikas likumdošanas aktiem.

28.pants. Kultūras pieminekļu kultūrvēsturiskā vērtība

Katram kultūras piemineklim var noteikt tā kultūrvēsturisko vērtību. To veic Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija. Atlīdzība par kaitējumu, kas nodarīts kultūras piemineklim, tiek aprēķināta atbilstoši šim kultūras piemineklim noteiktajai kultūrvēsturiskajai vērtībai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 09.02.95. likumu, kas stājas spēkā ar 11.03.95.)

29.pants. Sabiedriskā kontrole pār kultūras pieminekļu aizsardzību

(Izslēgts ar 1995.gada 9.februāra likumu, kas stājas spēkā ar 11.03.95.)

30.pants. Atbildība par kultūras pieminekļu aizsardzības likumdošanas aktu pārkāpumiem

Darījumi ar kultūras pieminekļiem, kas veikti, pārkāpjot likumā noteikto kārtību, atzīstami par spēkā neesošiem.

Par kultūras pieminekļu aizsardzības, izmantošanas, uzskaites, restaurācijas un remonta noteikumu neizpildīšanu, kultūras pieminekļu aizsardzības zonu režīma pārkāpšanu un par citiem likumdošanas aktos paredzētajiem pārkāpumiem personas saucas pie kriminālās, administratīvās vai citas atbildības saskaņā ar Latvijas Republikas likumdošanas aktiem.

Sestā nodaļa

Starptautisko vai starpvalstu līgumu piemērošana

31.pants. No starptautiskajiem vai starpvalstu līgumiem izrietošo saistību izpilde

Latvijas Republika piedalās starptautisko organizāciju darbā un var slēgt atsevišķus līgumus ar ārvalstīm pieminekļu aizsardzības, uzskaites, speciālistu sagatavošanas un informācijas apmaiņas jautājumos.

Ja starptautiskajā vai starpvalstu līgumā paredzētie noteikumi par kultūras pieminekļu aizsardzību, izmantošanu vai restaurāciju ir pretrunā ar Latvijas Republikas kultūras pieminekļu likumdošanas aktiem, piemēro starptautiskā vai starpvalstu līguma noteikumus.

Latvijas Republikas Augstākās Padomes priekšsēdētājs
A.Gorbunovs

Latvijas Republikas Augstākās Padomes sekretārs
I.Daudišs

Rīgā 1992.gada 12.februārī

UNESCO Cultural Heritage Laws Database
(Copyright and Disclaimer apply)